

Вікторія Захожа

Стресові ситуації в житті українців, динаміка за 10 років

Опитування проводилося 8–17 лютого 2010 року. Методом інтерв'ю було опитано 2032 респонденти, які мешкають в усіх областях України та Криму (включно з містом Києвом) за стохастичною вибіркою, репрезентативною для населення України віком від 18 років.

Згідно з дослідженням КМІС 68% опитаних протягом року пережили якусь стресову ситуацію. Порівняно з 2000 роком їх кількість зменшилася на 9% (з 77% до 68%). Кількість тих, хто не

пережив протягом року жодної стресової ситуації, відповідно збільшилась з 22% у 2000 році до 31% — у 2010.

За 10 років не змінилася кількість тих, хто постраждав через втрату роботи, та практично не змінилася кількість тих, хто втратив віру в людей (11%).

Проте суттєво зменшилася кількість тих, хто опинився без засобів до існування (з 16% до 6%), хто втратив віру у свої сили (з 13% до 6%), та тих, хто відчуває свою безпорадність (з 16% до 11%).

У яких із цих ситуацій Вам доводилося
бувати впродовж року?

	2000 рік, %	2005 рік, %	2010 рік, %
Пережити важку хворобу близьких	21.6	16.0	15.8
Пережити важку хворобу, операцію	19.1	14.2	14.2
Пережити смерть близьких	16.2	13.2	12.5
Втратити роботу і бути вимушено безробітним	11.7	6.2	12.2
Втратити віру в людей, зіштовхнутися з підлістю	11.1	12.0	10.7
Відчувати свою безпорадність	16.1	11.9	10.6
Опинитися без засобів до існування	15.6	5.8	5.9
Втратити віру у власні сили	12.7	6.7	5.6
Звертатися за допомогою до суду	3.5	2.5	3.7
Серйозно конфліктувати з оточуючими	3.5	4.6	3.3
Постраждати від крадіжки чи шахрайства	4.7	3.5	2.6
Постраждати від нападу чи пограбування	2.5	2.0	1.5
Жити у стані, близькому до самогубства	2.1	0.7	0.4
Переживати інші стресові ситуації	17.0	18.5	21.3
Жодних стресових ситуацій я не переживав (-ла)	21.8	32.7	30.7
Важко сказати, не знаю	1.5	1.4	1.0

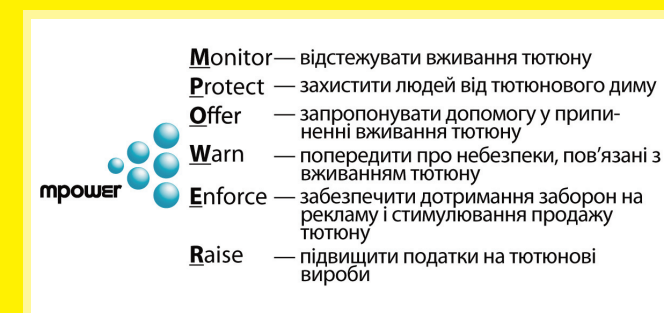
Глобальне опитування дорослих щодо вживання тютюну (GATS)

Цілі GATS

Глобальне опитування дорослих про вживання тютюну (GATS) — це світовий стандарт для систематичного моніторингу вживання дорослими тютюну (як курильного, так і некурильного) та відстеження ключових показників контролю над тютюном.

GATS — це національно репрезентативне опитування з використанням уніфікованої та стандартної програми для всіх країн, включаючи Україну. GATS розширює можливості країни розробляти, впроваджувати та оцінювати програми з контролю над тютюном. Він також допоможе країнам виконати їхні зобов'язання за Рамковою конвенцією із боротьби проти тютюну Всесвітньої

організації охорони здоров'я (ВООЗ) щодо отримання результатів, які можна порівнювати як в межах країни, так і між країнами. ВООЗ розробила MPOWER — комплекс заходів технічної допомоги, який складається з шести напрямів:

Методологія GATS

В проекті GATS використовувалась стандартизована методологія. Вона передбачала збір демографічної інформації про респондента, про вживання тютюну (курильного та некурильного), припинення куріння, нараженість на вплив тютюнового диму, економічні аспекти вживання тютюну, про дію засобів масової інформації та питання, пов'язані зі знанням, ставленням та сприйняттям вживання тютюну. В Україні проект GATS був реалізований Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) в 2010 році як опитування членів домогосподарств віком 15 років і

старших. Для отримання репрезентативних даних на загальнонаціональному рівні використовувалась багатоступінчата кластерна вибірка. Для участі в опитуванні в кожному відібраному домогосподарстві випадковим чином обиралась одна особа віком 15 років і старше. Інформація збиралась за допомогою кишенькових електронних пристроїв. Відсоток домогосподарств, які відповіли, склав 80,1%; відсоток респондентів, які відповіли, склав 95,1%; загальний відсоток тих, хто відповів, склав 76,2%.

Загалом було опитано 8 173 респонденти.

Основні результати GATS

Вживання тютюну

- ~ В Україні 28,8% дорослих (11,5 млн) на час опитування курили тютюн (50,0% чоловіків та 11,2% жінок).
- ~ В Україні 25,5% дорослих є щоденними курцями (45,4% чоловіків та 8,9% жінок).

	усього (%)	чоловіки (%)	жінки (%)
Теперішні курці тютюну	28.8	50.0	11.2
Щоденні курці тютюну	25.5	45.4	8.9
Епізодичні курці тютюну	3.4	4.6	2.4
Теперішні курці сигарет ¹	28.6	49.7	11.1
Курці сигарет промислового виробництва	28.5	49.4	11.1
Теперішні споживачі некурильного тютюну	0.2	0.5	0.0
Теперішні курці кальяну	2.0	3.2	1.1
	усього	чоловіки	жінки
Середня кількість сигарет, що викурюються за день щоденними курцями сигарет	16.9	18.2	11.8
Середній вік початку щоденного куріння ²	17.2	16.8	18.2

Припинення вживання тютюну

	усього (%)	чоловіки (%)	жінки (%)
Колишні щоденні курці тютюну ³ (серед тих, хто будь-коли курил щодня)	25.9	26.1	25.0
Дорослі, що намагалися припинити курити, серед тих, хто курил впродовж останніх 12 місяців	40.5	39.1	45.6
Теперішні курці сигарет, зацікавлені в тому, щоб припинити курити	67.9	66.3	74.0
Ті, у кого запитували про те, чи вони курять, з-поміж тих, хто відвідував медичних працівників	41.7	43.1	38.2
Ті, кому медичний працівник радив припинити курити, з-поміж тих, у кого запитували про те, чи курять вони	74.0	75.2	70.4

~ 68,0% теперішніх курців зацікавлені в тому, щоб припинити курити.

~ 40,5% курців намагались припинити курити протягом останнього року.

Вплив тютюнового диму

- ~ 34,0% працюючих наражаються на вплив тютюнового диму на роботі.
- ~ 32,8% дорослих дихають тютюновим димом щодня або майже щодня.

	усього (%)	чоловіки (%)	жінки (%)
Дорослі, змушені дихати тютюновим димом щодня або майже щодня	32.8	41.3	25.8
Куріння дозволено вдома ⁴	30.6	33.6	28.1
Дорослі, що наражались на вплив тютюнового диму у себе вдома протягом останнього місяця	23.5	25.4	21.9
Працівники, які наражаються на вплив тютюнового диму на роботі ⁵	34.0	44.0	22.9
Наражались на вплив тютюнового диму в державних установах ⁶	10.2	12.9	8.2
Наражались на вплив тютюнового диму в медичних установах ⁶	6.6	9.2	5.3
Наражались на вплив тютюнового диму в ресторанах або кафе ⁶	64.1	65.7	62.3
Наражались на вплив тютюнового диму в громадському транспорті ⁶	17.5	17.9	17.2
Наражались на вплив тютюнового диму в університетах ⁶	23.5	23.2	23.8

Економіка вживання тютюну

	усього (%)	чоловіки (%)	жінки (%)
Останнього разу купували сигарети промислового виробництва в магазині або кіоску ⁷	94.8	94.8	94.4
	усього	чоловіки	жінки
Середньомісячні витрати на сигарети	142.7 грн.	149.9 грн.	112.8 грн.

GTSS
GLOBAL TOBACCO SURVEILLANCE SYSTEM

1 Включаючи сигарети промислового виробництва та самокрутки. 2 Ті, хто будь-коли курили щодня, віком 18-34 роки. 3 Теперішні некурці. 4 Куріння дозволяється скрізь або дозволяється з певними винятками. 5 Серед тих, хто працює поза домом, зазвичай працює в приміщенні або і в приміщенні, і на відкритому повітрі. 6 Протягом останніх 30 днів. 7 Серед теперішніх курців сигарет. 8 Серед тих, хто вважає, що куріння призводить до серйозних захворювань.

ПРИМІТКА: Теперішнє споживання включає щоденне та епізодичне споживання. Визначення «дорослі» стосується осіб віком 15 років та старших. Результати були зважені для того, щоб репрезентувати усіх чоловіків та жінок віком 15 років та старших, які не перебувають в інституціональних закладах. Відсотки відображають поширеність кожного індикатора в кожній із груп, а не розподіл між групами.

Фінансова підтримка була надана Ініціативою Блумберга зі скорочення вживання тютюну, програмою Блумберг Філантропіз. Технічна допомога надана Центрами контролю та профілактики захворювань (ЦКПЗ), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Школою охорони здоров'я ім. Блумберга Університету Джонса Гопкінса та RTI-Інтернешнл. Програмна допомога надана Фондом ЦКПЗ.

Засоби масової інформації

РЕКЛАМА ТЮТЮНУ			
	УСЬОГО (%)	ТЕПЕРІШНІ КУРЦІ (%)	НЕКУРЦІ (%)
Дорослі, котрі помічали будь-яку рекламу сигарет / промо-акції або спонсорування спортивних змагань ⁶	45.1	51.6	39.7
Дорослі, котрі помічали рекламу в магазинах ⁶	20.5	23.2	18.3
Дорослі, котрі помічали рекламу в Інтернеті ⁶	4.8	6.0	3.9
Дорослі, котрі помічали промо-акції сигарет ⁶	15.8	20.0	12.3
АНТИТЮТЮНОВА РЕКЛАМА			
	УСЬОГО (%)	ЧОЛОВІКИ (%)	ЖІНКИ (%)
Дорослі, котрі помічали будь-яку інформацію, спрямовану проти куріння сигарет ⁶	66.0	65.1	66.7
Дорослі, котрі помічали інформацію, спрямовану проти куріння сигарет, на телебаченні ⁶	46.3	46.0	46.5
МЕДИЧНІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ			
	УСЬОГО (%)	ЧОЛОВІКИ (%)	ЖІНКИ (%)
Теперішні курці сигарет, котрі помічали медичні попередження на пачках сигарет ⁶	96.6	96.6	96.8
Теперішні курці сигарет, котрі задумувались про те, щоб припинити курити, через медичні попередження на пачках сигарет ⁶	57.9	56.9	61.8

- ~ 66,0% дорослих помічали інформацію, спрямовану проти куріння.
- ~ 45,1% дорослих помічали маркетинг сигарет: рекламу, спонсорування заходів або промо-акції.

Знання, ставлення, сприйняття

- ~ 93,1% дорослих вважають, що куріння призводить до серйозних захворювань.
- ~ 86,3% дорослих вважають, що вдихання чужого тютюнового диму призводить до серйозних захворювань.
- ~ 31,4% дорослих вважають, що куріння кальяну призводить до серйозних захворювань.

	УСЬОГО (%)	ЧОЛОВІКИ (%)	ЖІНКИ (%)
Дорослі, котрі вважають, що куріння призводить до серйозних захворювань	93.1	91.4	94.5
Дорослі, котрі вважають, що куріння призводить до інсульту ⁸	81.3	77.9	84.1
Дорослі, котрі вважають, що куріння призводить до інфаркту ⁸	82.7	79.5	85.4
Дорослі, котрі вважають, що куріння призводить до раку легень ⁹	95.2	94.6	95.7
Дорослі, котрі вважають, що вдихання чужого тютюнового диму призводить до серйозних захворювань	86.3	82.5	89.5
Дорослі, котрі вважають, що сигарети викликають звикання	96.1	96.9	95.5
Дорослі, котрі вважають, що куріння кальяну призводить до серйозних захворювань	31.4	31.3	31.4